

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Výše nemocenských dávek v r. 2004 a 2005 - část I.

Úprava nemocenského (a další dávky nemocenského pojištění – podpory při ošetřování člena rodiny) doznala v důsledku novely č. [421/2003](#) Sb. s účinností od 1. ledna 2004 několika změn.

Úprava nemocenského (a další dávky nemocenského pojištění – podpory při ošetřování člena rodiny) doznala v důsledku novely č. [421/2003](#) Sb. s účinností od 1. ledna 2004 několika změn.

Nemocenské je sociální dávka, která nahraňuje ucházející příjem (mzdu, plat, odměnu) účastníkům nemocenského pojištění (zaměstnancům a popř. dobrovolně nemocensky pojištěným osobám samostatně výdělečně činným), kteří byli uznáni dočasně práce neschopnými z důvodu nemoci či úrazu nebo jimž byla nařizena karanténa; dále v době ústavní péče nebo komplexní (zdravotní pojišťovnou plně hrazené) péče lázeňské apod.

Nemocenské se stanoví z denního vyměřovacího základu (DVZ), kterým je v podstatě hrubý příjem připadající na jeden kalendářní den. DVZ se spočítá tak, že započitatelný příjem (tj. veškerý hrubý příjem (vyměřovací základ) podléhající odvodu na sociální pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti) zúčtovaný zaměstnanci v rozhodném období se vydělí počtem kalendářních dnů připadajících na toto rozhodné období.

Do rozhodného období se některé dny nezahrnují (aby nedocházelo ke snižování denního vyměřovacího základu):

- kalendářní dny omluvené nepřítomnosti zaměstnance v práci, za které mu nenáleží náhrada příjmu, včetně dnů, za které mu bylo poskytováno nemocenské, podpora při ošetřování člena rodiny a peněžité pomoci v mateřství;
- dny, za které zaměstnanci náleží náhrada příjmu při výkonu služby v ozbrojených silách a civilní službě;
- kalendářní dny po skončení zaměstnání.

Rozhodným obdobím dosud bylo zásadně kalendářní čtvrtletí předcházející kalendářnímu čtvrtletí, v němž vznikla pracovní neschopnost. Rozhodným obdobím nově bude zásadně období 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém vznikla pracovní neschopnost.

Jestliže pracovní neschopnost vznikla v období, kdy od vstupu zaměstnance do zaměstnání do konce kalendářního měsíce, který předchází kalendářnímu měsíci, v němž pracovní neschopnost vznikla, neuplynulo 12 kalendářních měsíců, je rozhodným obdobím období od vstupu do zaměstnání do konce kalendářního měsíce, který předchází kalendářnímu měsíci, v němž pracovní neschopnost vznikla.

Jestliže pracovní neschopnost vznikla v kalendářním měsíci, v němž zaměstnanec vstoupil do zaměstnání, je rozhodným obdobím období od vstupu do zaměstnání do konce tohoto kalendářního měsíce.

Nemá-li zaměstnanec v rozhodném období stanoveném podle výše uvedených pravidel započitatelný příjem nebo není-li v rozhodném období žádný kalendářní den, jímž se dělí vyměřovací základ, prodlužuje se rozhodné období vždy o 3 kalendářní měsíce tak, aby v takto prodlouženém rozhodném období byl započitatelný příjem a alespoň 1 kalendářní den, jímž se dělí vyměřovací základ; toto rozhodné období však může začít nejdříve dnem vstupu zaměstnance do zaměstnání.

Jestliže v rozhodném období nemá zaměstnanec započitatelný příjem nebo není-li v rozhodném období žádný kalendářní den, jímž se dělí vyměřovací základ, nemocenské se stanoví ze započitatelného příjmu, kterého by zaměstnanec pravděpodobně dosáhl za kalendářní den v

kalendářním měsíci, v němž pracovní neschopnost vznikla; takto zjištěný pravděpodobný započitatelný příjem za kalendářní den se považuje za denní vyměřovací základ.

U osob samostatně výdělečně činných se denní vyměřovací základ zjišťuje obdobným způsobem jako u zaměstnanců s tím, že rozhodným obdobím je kalendářní rok předcházející roku, v němž vznikla pracovní neschopnost (karanténa). Denním vyměřovacím základem dobrovolně nemocensky pojištěné osoby samostatně výdělečně činné je úhrn měsíčních vyměřovacích základů pro stanovení záloh na pojistné na důchodové pojištění vydělený počtem kalendářních dnů připadajících na rozhodné období.

Do počtu kalendářních dnů se nezahrnují dny, které připadají na kalendářní měsíce, za které se neplatí zálohy na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Jestliže v rozhodném období není ani jeden kalendářní měsíc, na který se platí zálohy na pojistné na důchodové pojištění, je rozhodným obdobím doba od 1. ledna kalendářního roku, v němž vznikla pracovní neschopnost, do konce kalendářního měsíce bezprostředně předcházejícího kalendářnímu měsíci, v němž vznikla pracovní neschopnost. Není-li v takto stanoveném rozhodném období ani jeden kalendářní měsíc, na který se platí zálohy na pojistné na důchodové pojištění, je rozhodným obdobím kalendářní měsíc, v němž vznikla pracovní neschopnost.

Doposud se denní vyměřovací základ (čili zjištěný hrubý příjem připadající na jeden kalendářní den) redukuje tak, že plně se započte příjem do 480 Kč (I. neboli dolní redukční hranice) a z částky 480 Kč až 690 Kč (II. čili horní redukční hranice) 60 % (tedy nejvýše 126 Kč). K částce denního vyměřovacího základu nad 690 Kč se nepřihlíží. Nejvyšší denní vyměřovací základ tak představuje 606 Kč. K valorizaci redukčních hranic DVZ nedojde (ani pro období roku 2004, ani pro r. 2005), nadto se bude nově započítávat z DVZ pro stanovení nemocenského za prvních 14 kalendářních dnů pracovní neschopnosti do částky 480 Kč jen 90 % (nejvýše tedy 432 Kč), a maximální DVZ pro toto období pracovní neschopnosti se tak sníží na 558 Kč.

Nemocenské činí po dobu prvních 3 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti 50 % denního vyměřovacího základu a od 4. dne pak 69 %. Nově bude procentní sazba nemocenského za prvé 3 dny pracovní neschopnosti činit jen 25 % DVZ.

Maximální (denní) nemocenská dávka za prvé 3 dny pracovní neschopnosti poklesne v důsledku nové redukce DVZ a současného snížení procentní sazby ze 303 Kč na 140 Kč; maximální dávka za 4. až 14. den pracovní neschopnosti v důsledku nové redukce DVZ ze 419 Kč na 386 Kč; maximální dávka od 15. dne pracovní neschopnosti zůstane na dosavadní úrovni 419 Kč. Maximální nemocenské za (prvních) 31 dnů pracovní neschopnosti se sníží ze současných 12.641 Kč na 11.789 Kč.

Pokud však nárok na nemocenské dávky vznikne před 1. lednem 2004, zůstane výše dávek zachována na úrovni platné pro rok 2003, i když nárok na ně bude trvat po 31. prosinci 2003.

Nemocenské se poskytuje za kalendářní dny (tedy nejen za dny pracovní, nýbrž i za sobotu, neděli a svátky), po stanovenou tzv. podpůrčí dobu. Podpůrčí doba činí zásadně nejvýše 1 rok, přičemž se do ní v některých případech započítávají také předchozí období pracovní neschopnosti. (Nemocenské může být poskytováno i po uplynutí podpůrčí doby, jestliže je možno na základě vyjádření okresní správy sociálního zabezpečení očekávat, že pojištěnec v krátké době nabude pracovní schopnosti; takto je však možno poskytovat nemocenské nejdéle po dobu 1 roku od uplynutí podpůrčí doby.)

Kratší podpůrčí doba platí pro výdělečně činné poživatele starobního důchodu a plného invalidního důchodu. Nemocenské se jim poskytuje nejdéle po dobu 84 kalendářních dnů a při více pracovních neschopnostech po dobu 84 kalendářních dnů v jednom kalendářním roce. Zmíněná omezení neplatí, jestliže pracovní neschopnost vznikla pracovním úrazem (nemocí z povolání).

Richard W. FETTER (právník)

Další články:

- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Zaměstnanecké benefity dle ustanovení § 6 odst. 9 písm. d\) zákona o daních z příjmů v roce 2026](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)
- [Převodní ceny v judikatuře a sporech se správcem daně](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)